

belföld + álláspont

Nehéz örökség

Szombati számunkban Fellegi Ádám, a maiban Eörsi István bizonyítja, hogy Teleki Pál egykori magyar miniszterelnök meggyőződéses antiszemita volt, s nevéhez fűződik súlyos és embertelen zsidótörvények.

A szoborállítók viszont úgy vélik, Telekinek számos érdeme is van, s elsősorban tragikus öngyilkosságával, vagyis államférfiúi felelősségvállalásával az emlékezésre érdemes magyar miniszterelnökök sorába emelkedett.

Ezt a vitát ma eldönteni az érdemek és bűnök mérlegelésével nem lehet. A szemben álló táborok különben is meggyőzőhetetlenek – érveik, ellenérveik vég nélkül sorolhatók.

Ilyenkor a döntés az engedélyező hivatalokra vár.

Két kérdésre biztosan választ kell keresniük: állíthatnak-e köztéri szobrot valakinek, ha a mellette elsétálók közül nagyon sok embernek a látványtól összeszorul a gyomra, mert olyan borzalmakra emlékezteti őket, amelyeknek szellemi, ideológiai, politikai előkészítésében Teleki úttörő szerepet játszott?

A másik kérdés: ha egy demokratikus államban valakik egy államférfi és földrajztudós tiszteletre méltó példájáért (nem bűneiért) szobrot akarnak emelni, megtehetik-e? Van-e joguk hozzá?

Vagy szobor csak teljes konszenzussal és csak büntetlen embernek állítható? Ez nyilván képtelenség, hiszen a városok terein ma sem csupán grállovagok alakjai állnak. Számos nagy király, hős tábornok, bölcs államférfiú szobra díszíti a világ tereit, akik – mások szemében, más országokban – inkább tömeggyilkosnak, zsarnoknak, háborús uszítónak vagy renegátnak számítanak. A nem köztéri műalkotások között is rengeteg gazember nagyszerű portréja, szobra található, melyeknek természetesen – már – csak művészi üzenete van, politikai nincs.

Úgy véljük, hogy a Teleki-szobor rangos műalkotás, de modelljének túl sok és súlyos bűne volt ahhoz, hogy ma Magyarországon a szobra köztéren álljon. Viszont azt mondjuk, talán mégiscsak állítható valamilyen emlék egy jórészt önhibájából ugyan, de mégiscsak tragikus sorsú magyar miniszterelnöknek. És földrajztudósnak. Például a Magyar Földrajzi Múzeum kertjében.

Vagy kivihetnék egyből a budatétényi Szoborparkba.